

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

แผนพัฒนางานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ๕ ปี
ภายใต้ แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๔ ทิศทางของแผนพัฒนางานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ๕ ปี
ภายใต้ แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

๑. หลักการของแผนพัฒนางานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ๕ ปี ภายใต้ แผนพัฒนา
สุขภาพแห่งชาติ ในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ที่พึง
ประสงค์

ในการจัดทำแผนพัฒนาป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้กำหนด
หลักการให้มโนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่เป็นเอกภาพระดับประเทศ ระบบ
ป้องกันควบคุมโรคได้รับการอภิบาลให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ มาตรการป้องกัน
ควบคุมโรคและภัยสุขภาพได้รับการพัฒนาให้เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัจจัยการเกิดโรค และ
มีความหลากหลายทั้งทางด้านนโยบาย กฎหมาย การสื่อสาร มาตรการทางสังคมและเครือข่าย สร้างการมีส่วนร่วม
ร่วมให้เกิดการบูรณาการระบบเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพจากทุกภาคส่วน พัฒนากำลังคนให้
เพียงพอ และมีสมรรถนะความเชี่ยวชาญ สร้างความเข้มแข็งของแผนงานควบคุมโรคในทุกระดับ โดยเน้นการ
จัดการที่จะมุ่งลดการป่วย การเสียชีวิต และ ทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น

๒. วิสัยทัศน์

ประชาชนทุกคนได้รับปกป้องจากโรคและภัยสุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ด้วย
ระบบป้องกันควบคุมโรคที่เป็นเอกภาพ

๓. พันธกิจ

๑. พัฒนาการกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของ
ประเทศ
๒. พัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรค ระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา และกลไกตอบสนองต่อโรคและ
ภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ และตอบโต้โรคและภัยสุขภาพทางสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉิน
๓. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้ การวิจัย มาตรการ และมาตรฐานการป้องกันควบคุม
โรคและภัยสุขภาพ ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ
๔. จัดการและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับระบบการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ
๕. เสริมสร้างความเข้มแข็งของแผนงานควบคุมโรคและภัยสุขภาพ และสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาค
ส่วนในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๔. เป้าประสงค์ :

๑. การกิจและโครงสร้างการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของหน่วยงานระดับต่าง ๆ
ภายในประเทศ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
๒. มีระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ๕ กลุ่มโรค ๕ มิติ ที่มีความเข้มแข็ง มีข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน
และทันสมัย มีการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในทุก
ระดับ
๓. มีมาตรการในการป้องกันควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๔. มีแผนงานควบคุมโรคที่มีความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินงานตามแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับ และบรรลุเป้าหมายในการลดปัจจัยเสี่ยง ลดการป่วย และลดการเสียชีวิต

๕. มีระบบและกลไกการวิเคราะห์สภาพปัญหาโรคและภัยสุขภาพ ที่เป็นปัญหาอยู่เดิมและที่เป็นปัญหาใหม่ และสังเคราะห์มาตรการที่นำมาใช้ในการเฝ้าระวัง และป้องกันควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ปัญหาโรคและภัยสุขภาพลดขนาดความรุนแรงลง

๖. มีอัตราการล้มคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอต่อการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนางานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ได้แก่

๑) การพัฒนาภารกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ

๒) การพัฒนาระบบข้อมูลบูรณาการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๓) การพัฒนามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๔) การพัฒนาความเข้มแข็งแผนงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๕) การพัฒนาระบบและกลไกตอบสนองต่อโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่และตอบโต้โรคและภัยสุขภาพทางสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉิน

๖) การพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับระบบการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาภารกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ

การพัฒนาภารกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบควบคุมโรคและภัยสุขภาพโดยเน้นที่การพัฒนาหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมป้องกันโรคและภัยสุขภาพ ให้สามารถรับผิดชอบดูแลและพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ ให้เป็นระบบที่เข้มแข็ง มีคุณภาพ และมีขีดความสามารถในการดำเนินงานสูง เป็นไปตามหลักการ ดังนี้

- เป็นความรับผิดชอบ และเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในระดับนานาชาติ ประเทศ เขต และ พื้นที่ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
- ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุด และเป็นฐานของการป้องกันและควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ
- หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง มีบทบาทชัดเจนและทำงานสอดประสานและบูรณาการงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- แนวทางการดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของสภาพปัญหาและวิชาการ
- มีแผนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ทันท่วงทีต่อสถานการณ์
- มีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นสูง พร้อมตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโรคและภัยสุขภาพ

๑.๑ วัตถุประสงค์

๑.๑.๑ เพื่อปรับปรุงบทบาทภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพให้สอดคล้องกับบริบท สภาพปัญหาสุขภาพ แนวทางการปฏิรูปประเทศ และระบบสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๑.๒ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ให้เป็นโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น และมีสมรรถนะสูง

๑.๑.๓ เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการในการพิจารณากำหนดอัตรากำลังที่รองรับโครงสร้าง และขีดความสามารถในการดำเนินงานตามภารกิจใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ เป้าหมายการพัฒนา

๑.๒.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพกำหนดภารกิจใหม่ที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่สามารถป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

๑.๒.๒ โครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ มีหน่วยงานที่จำเป็นต่อการดำเนินงานเฝ้าระวัง และการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๑.๒.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ มีอัตรากำลังที่เหมาะสมต่อการดำเนินงานเฝ้าระวัง และการป้องกันควบคุมโรค ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๑.๓ กลวิธีและมาตรการ

๑.๓.๑ ทบทวนและวิเคราะห์บทบาทภารกิจและพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ กำหนดจุดยืน (Position) ในการดำเนินงานของแต่ละองค์กรที่สอดคล้องประสานกัน และวางแผนที่การดำเนินงาน (Road map) กำหนดระยะเวลา (Time frame) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ (Accountability) ในแต่ละระดับในการปรับบทบาท โครงสร้างของระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

๑) จัดให้มีการทบทวนและวิเคราะห์บทบาทภารกิจของกรมควบคุมโรคในฐานะที่เป็นองค์กรหลักในการอภิบาลระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ จัดทำแผนเปลี่ยนผ่าน มอบหมายให้หน่วยงานพิจารณาดำเนินการในบทบาทที่มอบหมาย และพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถเพิ่มสูงขึ้นในงานตามบทบาทหน้าที่ใหม่ที่ได้รับมอบหมาย โดยปรับปรุงหน่วยงานเดิม และเสนอขอจัดตั้งหน่วยงานใหม่ตามความเหมาะสม พร้อมทั้งเสนอต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้การสนับสนุน และจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเช่น กองควบคุมโรคและภัยสุขภาพในภาวะฉุกเฉิน สถาบันป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในเขตเมือง สถาบันวิจัย จัดการความรู้ และมาตรฐานการควบคุมโรค สถาบันเวชศาสตร์ป้องกันศึกษา กองเวชศาสตร์การเดินทาง ท่องเที่ยวและย้ายถิ่น สถาบันสุขภาพทางเพศ (บางรัก) เป็นต้น

๒) จัดให้มีการวิเคราะห์และพัฒนาโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพภายใต้กระทรวงสาธารณสุข เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล เป็นต้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การจัดโครงสร้างดังกล่าว เป็นการจัดโครงสร้างให้สามารถตอบสนองต่อบทบาทหน้าที่ได้รับการยอมรับจากเครือข่าย เพิ่มคุณค่าในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นต่อประชาชน

๓) จัดให้มีการวิเคราะห์และพัฒนาโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ หน่วยงานอื่นๆ นอกกระทรวงสาธารณสุข เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
โรงพยาบาลเอกชนเป็นต้น

๑.๓.๒ วิเคราะห์ภาระงานและอัตรากำลังที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ เพื่อให้บุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดการกระจายไปยังหน่วยงานอย่างเหมาะสมที่ และพัฒนาระบบการสรรหาบุคลากร และการพัฒนาสมรรถนะในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๓ พัฒนาระบบการทำงานให้เป็นไปตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ใหม่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ เช่น บทบาทของการบังคับใช้กฎหมาย การสื่อสาร สาธารณะ การทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัยต่างๆ

๑.๔ ผลกระทบในทางบวก

๑.๔.๑ ระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ มีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ช่วยลดขั้นตอนและระยะเวลาของการดำเนินงาน มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจที่สำคัญโดยตรง โดยเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานที่เบ็ดเสร็จ (One stop service) ช่วยส่งเสริมให้ระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ มีศักยภาพ และขีดความสามารถเพิ่มขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของทุกภาคส่วนได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๔.๒ กรมควบคุมโรค และกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานส่วนกลางที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการอภิบาลระบบสาธารณสุขของประเทศ สามารถสร้าง พัฒนา พร้อมกับการขับเคลื่อน นโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย มาตรฐาน มาตรการ วิชาการ และเทคโนโลยี ด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ในระดับประเทศ และเชื่อมต่อไปยังระดับนานาชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผ่านระบบ กลไก และโครงสร้างการทำงานที่รองรับภารกิจอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และสร้างความยั่งยืนของระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศในระยะยาว

๑.๕ ผลกระทบในทางลบ

การดำเนินงานปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้างให้เป็นไปตามกฎกระทรวง มีกระบวนการหลายขั้นตอน และใช้ระยะเวลานาน ซึ่งไม่สามารถควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ อีกทั้งต้องได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานทุกระดับทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญ และสามารถช่วยให้การสนับสนุน และผลักดันการปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้างให้เป็นรูปธรรม

๑.๖ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ

๑.๖.๑ ประเทศไทยมีหน่วยงานที่มีคุณภาพในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ และมีศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่และภัยสุขภาพต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถลดความสูญเสียทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมของประเทศได้

๑.๖.๒ ประชาชนมีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี ปลอดภัยจากโรคและภัยสุขภาพต่างๆ รวมทั้งลดการเกิดโรคและการตายของประชาชนได้

๑.๗ ตัวชี้วัดประเด็นยุทธศาสตร์

๑.๗.๑ มีแผนการพัฒนาระบบบริหารกิจการและโครงสร้างการบริหารจัดการระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๑.๗.๒ ร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพได้รับการปรับบทบาทภารกิจตามแผนการพัฒนาฯ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาระบบข้อมูลบูรณาการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพ

การดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ จำเป็นต้องมีข้อมูลที่รอบด้าน ครบทุกมิติของการเกิดโรคและภัยสุขภาพ รวมทั้งข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เป็นปัจจุบัน และน่าเชื่อถือ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการระบุความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยง นำไปสู่การกำหนดกลวิธีหรือมาตรการแก้ไขปัญหา และการประเมินผลการดำเนินการเพื่อนำมาปรับปรุงทิศทางการทำงานในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาระบบข้อมูลบูรณาการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบให้มีข้อมูลครอบคลุม ๕ กลุ่มโรคใน ๕ มิติ ให้มีการบูรณาการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ไม่เพิ่มภาระกับบุคลากรโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยในการจัดการ

ในส่วนเนื้อหาข้อมูล ๕ กลุ่มโรค ๕ มิติ ประกอบด้วยกลุ่มโรคต่างๆ ดังนี้ (๑) กลุ่มโรคติดต่อ (๒) กลุ่มโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (๓) กลุ่มโรคไม่ติดต่อ (๔) กลุ่มการบาดเจ็บ และ (๕) กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลในส่วน ๕ มิติประกอบด้วย มิติที่ ๑ ปัจจัยต้นเหตุ (Determinant) มิติที่ ๒ พฤติกรรมเสี่ยง (Risk behavior) มิติที่ ๓ มาตรการควบคุมโรค (Program response) มิติที่ ๔ การเกิดโรค (Morbidity/Mortality) และมิติที่ ๕ เหตุการณ์ผิดปกติ (Event-based)

ความท้าทายของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นี้คือ การสร้างความเข้าใจกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ๕ กลุ่มโรค ๕ มิติ ให้ทั่วถึง การประสานงานข้ามภาคส่วนของหน่วยงานในระดับเขตและส่วนกลาง การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในระดับพื้นที่ การตัดสินใจลงทุนสำหรับจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน และการลงทุนพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการข้อมูล

๒.๑ วัตถุประสงค์

๒.๑.๑ เพื่อพัฒนาให้ระบบข้อมูลเพื่อการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ มีการบูรณาการ ไม่ซ้ำซ้อน

๒.๑.๒ มีการจัดการให้มีการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพทางระบาดวิทยา และระบบข้อมูลสนับสนุนอื่นๆ

๒.๑.๓ การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในทุกกระดับที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

๒.๒ เป้าหมายการพัฒนา

๒.๒.๑ ระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ๕ กลุ่มโรค ๕ มิติ มีความครอบคลุม มีข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา และตรวจสอบได้ มีการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานป้องกันควบคุมโรคในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งใช้ข้อมูลเพื่อการพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในอนาคต

๒.๒.๒ มีฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการป้องกันควบคุมโรคได้แก่ ข้อมูลด้านบุคลากร ข้อมูลด้านระบบงาน และการจัดการข้อมูลด้านทรัพยากรอื่นๆ (เช่น การตรวจทางห้องปฏิบัติการ, ห้องแยกโรค, ห้อง Negative pressure room, ฐานข้อมูลเรื่องงานอนามัยโรงเรียน, ฐานข้อมูลประชากรแยกตามอายุ, ข้อมูลสถานประกอบการ) มีความถูกต้อง ครบคลุม เป็นปัจจุบัน และมีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อดำเนินการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ กลวิธีและมาตรการ

๒.๓.๑ ลงทุนพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลด้วยเทคโนโลยี Cloud digital ออกแบบโปรแกรม (Software) สำหรับจัดการข้อมูลที่เชื่อมโยงกับข้อมูลงานบริการปกติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรวบรวมและส่งต่อข้อมูลแบบ real time รวมทั้งมีระบบอัตโนมัติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในการบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายสำคัญใน ๕ กลุ่มโรค ๕ มิติ ทั้งในส่วนกลาง เขต จังหวัด และอำเภอ

๒.๓.๒ มอบหมายและสนับสนุนให้มีบุคลากรในระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่บริหารระบบข้อมูล (System administration) และทุกสถานบริการมีกลุ่มผู้รับผิดชอบการลงข้อมูลอย่างจริงจัง เป็นบุคลากรที่ผ่านการอบรม และสร้างเครือข่ายของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระบบการบริหารข้อมูล

๒.๓.๓ สถานบริการสุขภาพตั้งแต่ระดับตำบล จนถึงระดับเขต มีข้อมูลชุมชน และข้อมูลเชิงรุก ซึ่งอาจได้จากการสำรวจ การสอบสวนโรค หรือการวิจัย สำหรับการติดตามประชาชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วยที่เป็นปัจจุบัน

๒.๓.๔ หน่วยงานในส่วนกลางจะต้องสนับสนุนให้หน่วยงานในระดับจังหวัดประสานข้อมูลของ ๕ กลุ่มโรค ใน ๕ มิติ ให้ครบถ้วน เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการ ติดตามกำกับ และวางยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๒.๓.๕ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรคมีการจัดระบบกลไกประสานงานเพื่อจัดเก็บ พัฒนาคุณภาพข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ จากภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งการบูรณาการข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๒.๓.๖ สนับสนุนให้มีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการตัดสินใจในระดับนโยบาย เพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงยุทธศาสตร์ของแผนงานป้องกันควบคุมโรค การพัฒนาคุณภาพ และการติดตามประเมินผลในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

๒.๔ ผลกระทบในทางบวก

๒.๔.๑ ระบบข้อมูลของประเทศสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บ ลดภาระงานของบุคลากร และประหยัดงบประมาณในระยะยาว

๒.๔.๒ ประเทศไทยมีข้อมูลที่มีคุณภาพ สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจทางกลยุทธ์ได้ และใช้ในการพัฒนานโยบายที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนอย่างแท้จริง

๒.๕ ผลกระทบในทางลบ

๒.๕.๑ ต้องใช้ทรัพยากรเพื่อลงทุนพัฒนาระบบข้อมูลและบำรุงรักษา

๒.๕.๒ ต้องใช้บุคลากรที่มีทักษะด้านการบริหารข้อมูลเพิ่มขึ้น รวมถึงอาจมีภาระงานด้านการเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นในช่วงการเปลี่ยนผ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการเก็บข้อมูลที่ยังไม่เคยจัดเก็บมาก่อน

๒.๖ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ

๒.๖.๑ ได้รับบริการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีข้อมูลเชิงประจักษ์ของชุมชนท้องถิ่นสนับสนุน

๒.๖.๒ ได้รับข้อมูลโรคและภัยสุขภาพที่ถูกต้อง รวมทั้งการพยากรณ์โรคที่แม่นยำ และทันเหตุการณ์

๒.๖.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ มีข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ

๒.๗ ตัวชี้วัด

๒.๗.๑ หน่วยงานระดับประเทศ และ จังหวัดมีรายงานการพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ หรือ ประเมินผลมาตรการควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ครบทุกมิติ จากฐานข้อมูลในพื้นที่

๒.๗.๒ ผลการประเมินคุณภาพระบบข้อมูล ในด้านความครอบคลุม ความถูกต้อง ความครบถ้วน ความทันเวลา และการสอบทานตรวจสอบข้อมูล

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนามาตรการที่มีประสิทธิภาพ ในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

มาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ เป็นเครื่องมือการจัดการที่สำคัญในการป้องกันควบคุมโรค มาตรการที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีความครอบคลุมและสามารถจัดการกับปัจจัยการเกิดโรคที่ครอบคลุม ซึ่งเรียกว่า ปัจจัยสามเส้า (The epidemiologic triad) ได้แก่ ปัจจัยด้านเชื้อโรค (Agent) ด้านโฮสต์ (Host) และด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ประกอบด้วย ๑) มาตรการด้านนโยบาย ในระดับต่าง ๆ (ระดับโลก ระดับชาติ และระดับพื้นที่) ทั้งที่เป็นนโยบายทางกฎหมาย ข้อบังคับทางการเงินและนโยบายทางการค้า ๒) มาตรการด้านบริการการป้องกันควบคุมโรคที่ส่งมอบ (Prevent Detect Respond) เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานการเฝ้าระวัง การควบคุม การกักกันโรค วัคซีนยาและเทคโนโลยี บุคลากรด้านการป้องกันควบคุมโรค เป็นต้น ๓) มาตรการด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารความเสี่ยงและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ๔) มาตรการด้านสังคมและเครือข่าย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคสาธารณะ ภาคเอกชน และสร้างความเข้มแข็งเครือข่าย

มาตรการที่มีประสิทธิภาพหมายถึงมาตรการที่มีคุณภาพ (Quality) มีประสิทธิภาพความคุ้มค่า (Efficiency) เป็นธรรม (Equity) และเกิดผลในการป้องกันควบคุมโรค (Effectiveness) และครอบคลุมปัจจัยการเกิดโรค ทั้งนี้มาตรการต่างๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาให้เกิดเป็นมาตรการที่มีคุณภาพ จากข้อมูลเชิงประจักษ์ทางวิชาการ จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยเฉพาะการวิจัยและการทบทวนองค์ความรู้ และมาตรการที่ได้นั้นได้ผ่านการประเมินความคุ้มค่าของนโยบายและเทคโนโลยีด้านสาธารณสุข

๓.๑ วัตถุประสงค์

๓.๑.๑ เพื่อให้เกิดมาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมปัจจัยการเกิดโรค

๓.๑.๒ เพื่อพัฒนากระบวนการกำหนดมาตรการเชิงประจักษ์ที่มีคุณภาพ ทันท่องเหตุการณ์ จากการวิจัย และการประเมินความคุ้มค่าของนโยบายและเทคโนโลยีด้านสาธารณสุข

๓.๒ เป้าหมายการพัฒนา

๓.๒.๑ มีมาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัจจัยการเกิดโรค ในด้านนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ ในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับพื้นที่

๓.๒.๒ มีมาตรการด้านการสื่อสารเชิงรุกเพื่อสื่อสารความเสี่ยง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๓.๒.๓ มีมาตรการทางด้านสังคมและเครือข่าย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคสาธารณะ ภาคเอกชน และสร้างความเข้มแข็งเครือข่าย

๓.๒.๔ มีมาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพเชิงประจักษ์ ที่พัฒนาบนฐานความรู้ การวิจัย และการประเมินความคุ้มค่าของนโยบายและเทคโนโลยีด้านสาธารณสุข

๓.๓ กลวิธีและมาตรการ

๓.๓.๑ พัฒนามาตรการทางด้านนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ และด้านการเงินการคลัง เพื่อการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพโดยสร้างความร่วมมือกับนานาชาติ และระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) ในการสร้างมาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพเพื่อรองรับโรคและภัยสุขภาพใหม่ที่เกิดขึ้น

๓.๓.๒ สนับสนุนและผลักดันให้พื้นที่ และท้องถิ่น (อปท./ชุมชน/องค์กรในระดับชุมชน) มีมาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การออกข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือนโยบายการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประชาชน และการจัดการสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๓ เร่งรัดการพัฒนาชุดมาตรการ (Intervention packages) ให้ทันสถานการณ์มีคุณภาพ (Quality) ความคุ้มค่า (Efficiency) เป็นธรรม (Equity) เกิดผลในการป้องกันควบคุมโรค (Effectiveness) ทั้งในประชากรในกลุ่มเสี่ยงและประชาชนในวงกว้าง ตลอดจนในเขตพื้นที่พิเศษ เขตเศรษฐกิจพิเศษ และประชากรต่างด้าว

๓.๓.๔ พัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่แบบดิจิทัล (Digital technology) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารความเสี่ยงเข้าถึงประชาชนได้รวดเร็ว ทันท่วงที

๓.๓.๕ พัฒนามาตรการทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคให้เป็นนิสัยพื้นฐานของประชาชน โดยการส่งเสริมและปลูกฝังพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพซึ่งเริ่มจากโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

๓.๓.๖ ส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในการจัดการ และการลงทุนด้านป้องกันควบคุมโรค (PPP-Public private partnership) ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งเครือข่าย ครอบคลุมทุกพื้นที่

๓.๓.๗ สนับสนุนทุนวิจัยด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ สามารถนำไปพัฒนาเป็นมาตรการที่มีคุณภาพได้

๓.๓.๘ พัฒนาระบบการประเมินมาตรการและความคุ้มค่าของนโยบายและเทคโนโลยีในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ (Disease control policy and technology assessment) โดยใช้กรอบ REAIM Evaluation Model ได้แก่ ประเมินการเข้าถึง (Reach) ผลของมาตรการ (Effectiveness) การยอมรับ (Adoption) การนำไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) และการธำรงมาตรการ (Maintenance)

๓.๓.๙ ตรวจสอบมาตรการทางนโยบายของรัฐด้านอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA-Health impact assessment) และการจัดการระบบเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข

๓.๔ ผลกระทบในทางบวก

๓.๔.๑ ประชาชนและองค์กรในพื้นที่ และท้องถิ่นมีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

๓.๔.๒ ลดความสูญเสียทางสุขภาพของประชาชน และความเสียหายของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โรคติดต่ออันตรายร้ายแรง และโรคไม่ติดต่อต่างๆ รวมถึงลดความเสี่ยงที่จะกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

๓.๕ ผลกระทบในทางลบ

การบังคับใช้มาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ อาจมีผลกระทบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการดำเนินชีวิตปกติประจำวันของประชาชน

๓.๖ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ

๓.๖.๑ ประชาชนได้รับการปกป้องให้ปลอดภัยจากโรคและภัยสุขภาพ ด้วยมาตรการของการป้องกันควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

๓.๖.๒ ประชาชนเจ็บป่วยน้อยลง มีสุขภาพดีขึ้น และปลอดภัยจากโรคและภัยสุขภาพที่สามารถป้องกันควบคุมได้ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้

๓.๗ ตัวชี้วัดประเด็นยุทธศาสตร์

๓.๗.๑ ร้อยละของมาตรการที่พัฒนาขึ้น ผ่านการประเมินมาตรการและความคุ้มค่าของนโยบายและเทคโนโลยี

๓.๗.๒ ร้อยละของมาตรการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่ได้รับการประกาศและถูกนำไปใช้ได้รับการยอมรับจากประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาความเข้มแข็งแผนงานควบคุมโรค

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแผนงานควบคุมโรค ซึ่งหมายถึงกลุ่มของกิจกรรมและระบบงานที่มีองค์ประกอบของบุคลากร และวิธีการทำงานร่วมกัน โดยเชื่อมโยงจากส่วนกลางไปสู่พื้นที่ และท้องถิ่น มุ่งเน้นให้เกิดผลในการลดปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรค ลดการเจ็บป่วย และลดการเสียชีวิตในกลุ่มประชากรเป้าหมาย

โดยพัฒนาการบริหารจัดการแผนงานควบคุมโรคให้เกิดเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจนทุกระดับ ได้แก่มีผู้จัดการแผนงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานของแผนงานควบคุมโรค มีกลุ่มบุคลากรหลัก และบุคลากรผู้ร่วมดำเนินงานจากหลายๆ ภาคส่วน จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และจากหลายหน่วยงานในระดับต่างๆ มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งในด้านการพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี นวัตกรรม การพัฒนาบุคลากร การวางแผนดำเนินงาน การจัดระบบข้อมูล การบริหารจัดการให้เกิดการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เกี่ยวข้องกับประเด็นปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดโรค ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับผลกระทบจากการเกิดโรคและภัยสุขภาพต่างๆ ให้บังเกิดผลลดปัจจัยเสี่ยง ลดการเจ็บป่วย และลดการเสียชีวิต ตามที่ตั้งเป้าหมาย และจัดให้มีการติดตามประเมินผลเพื่อวัดระดับความสำเร็จและให้ได้ข้อมูลสำหรับใช้

เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณภาพ โดยการพิจารณาร่วมกันของคณะกรรมการวิชาการ
เชิงยุทธศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญในแผนงานควบคุมโรค

๔.๑ วัตถุประสงค์

๔.๑.๑ เพื่อพัฒนาให้แผนงานควบคุมโรคมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ สามารถตอบสนองให้เกิดการเฝ้าระวัง
ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของแผนงานควบคุมโรค
อย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๒ เพื่อพัฒนาการเชื่อมโยงระหว่างแผนงานควบคุมโรคใน ส่วนกลาง เขต จังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น
ในการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพให้เกิดขึ้นตามมาตรการ และแนวทางการดำเนินงาน
ร่วมกัน

๔.๒ เป้าหมายการพัฒนา

๔.๒.๑ แผนงานควบคุมโรค ในระดับส่วนกลาง เขต จังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง และมี
คุณภาพเพิ่มมากขึ้น สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายในการลดปัจจัย
เสี่ยง ลดโรค และลดการเสียชีวิต

๔.๒.๒ การดำเนินงานตามแผนงานควบคุมโรค ในระดับส่วนกลาง เขต จังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น
ในด้านต่างๆ ได้แก่ นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทางการดำเนินงาน และการประเมินผล เป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน

๔.๓ กลวิธีและมาตรการ

๔.๓.๑ พัฒนาการดำเนินงานของแผนงานควบคุมโรค ให้บรรลุคุณลักษณะที่สำคัญ ๑๐ ประการ ได้แก่
(๑) ได้รับการยอมรับ (๒) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในแต่ละระยะ (๓) การกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ
(๔) การพัฒนาผู้จัดการแผนงานและบทบาทหน้าที่ (๕) การมีกลุ่มบุคลากรหลัก (๖) การมีบุคลากรทั้งในกลุ่ม
บุคลากรหลัก และอื่นๆ ในจำนวนที่เหมาะสมและมีคุณภาพ (๗) การมีโครงสร้างการดำเนินงาน (๘) การมีผู้มีส่วน
ได้ส่วนเสียร่วมในแผนงานฯ (๙) มีงบประมาณที่เหมาะสมและต่อเนื่อง และ (๑๐) มีการทบทวน และประเมินผล
อย่างสม่ำเสมอ และมีกลุ่มที่ปรึกษาทางวิชาการ

๔.๓.๒ พัฒนาความเชื่อมโยงในการดำเนินงานแผนงานควบคุมโรคจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่นอย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยร่วมกันพัฒนาและถ่ายทอดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทางการดำเนินงาน และ
สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี นวัตกรรม การวิจัย การจัดการระบบข้อมูล การทบทวน และ
ประเมินผลในทุกระดับ

๔.๓.๓ พัฒนาให้เกิดการบูรณาการระหว่างแผนงานควบคุมโรคต่างๆ ทุกระดับ ในการดำเนินงานกับกลุ่ม
ประชากร กลุ่มพื้นที่ และกลุ่มสถานที่ ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกัน

๔.๓.๔ พัฒนาคุณภาพและจัดให้มีการประเมินคุณภาพของแผนงานควบคุมโรคในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

๔.๔ ผลกระทบในทางบวก

๔.๔.๑ การบริหารจัดการแผนงานควบคุมโรคมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น เป็นหลักประกันช่วยให้เกิด
การลดปัจจัยเสี่ยง ลดการเจ็บป่วย และลดการเสียชีวิตของประชาชน ส่งผลต่อสภาวะสุขภาพของสังคม
โดยรวม

๔.๔.๒ การดำเนินงานตามแผนงานควบคุมโรคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๓ ลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากสาเหตุของการเจ็บป่วยและการเสียชีวิต ด้วยโรคและภัยสุขภาพที่สามารถป้องกันและควบคุมได้

๔.๕ ผลกระทบในทางลบ

ต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นในการพัฒนาและการจัดการตามมาตรการต่างๆ เพื่อให้แผนงานควบคุมโรคมีความเข้มแข็ง

๔.๖ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ

๔.๖.๑ ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น ไม่เจ็บป่วย และไม่เสียชีวิตด้วยโรคที่ป้องกันและควบคุมได้

๔.๖.๒ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในเรื่องของการป้องกันควบคุมโรคในกลุ่มประชากรต่างๆ

๔.๗ ตัวชี้วัด

๔.๗.๑ ร้อยละของหน่วยงานในแต่ละระดับ สามารถบริหารจัดการแผนงานควบคุมโรคอย่างเข้มแข็งและมีคุณภาพ ตามคุณลักษณะที่สำคัญ ๑๐ ประการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบและกลไกรองรับโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ และตอบโต้โรคและภัยสุขภาพทางสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉิน

โรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ รวมทั้งภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขที่เกิดจากการระบาดของโรคและภัยสุขภาพต่างๆ มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หากไม่ได้มีการพัฒนากลไกรองรับจัดการกับปัญหาเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าผลกระทบมักจะมี ความรุนแรง

โรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่และภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขเหล่านี้ ครอบคลุมกลุ่มโรคติดต่ออุบัติใหม่ เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง ไข้หวัดนก โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า โรคติดเชื้อไวรัสซิกา กลุ่มโรคและภัยสุขภาพที่มีอยู่เดิมและกลับมาเป็นปัญหาใหม่ เช่น มาลาเรียดื้อยา วัณโรคดื้อยา โรคตับอักเสบจากไวรัส กลุ่มภัยสุขภาพที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเพิ่มมากขึ้นแต่ยังไม่มีการดูแลที่ชัดเจน เช่น โรคไตเรื้อรัง ไตวายระยะสุดท้าย มะเร็ง ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังรวมถึงโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน เช่น โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด เด็กติดเกม การตั้งครุภัณฑ์ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น และยังมีโรคและภัยสุขภาพอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นใหม่ได้ในอนาคตอีกจำนวนมาก

ปัญหาเหล่านี้ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนแล้ว ยังทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จำเป็นต้องมีระบบและกลไกรองรับ และตอบสนองอย่างบูรณาการ เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะสหสาขาวิชาอย่างเป็นระบบ มีการเฝ้าระวังและวิเคราะห์โรคและภัยสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ และสามารถจัดตั้งระบบสั่งการในทุกๆระดับ เพื่อให้สามารถจัดการควบคุมและป้องกันโรคและภัยสุขภาพได้อย่างทันท่วงที

๕.๑ วัตถุประสงค์

๕.๑.๑ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการเกิดโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

๕.๑.๒ เพื่อพัฒนาระบบและกลไก สำหรับรองรับการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ

๕.๑.๓ เพื่อพัฒนาระบบกลไกในการตอบโต้โรคและภัยสุขภาพทางสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉิน แบบบูรณาการ ครอบคลุมทุกระดับและทุกภาคส่วน

๕.๒ เป้าหมายในการพัฒนา

๕.๒.๑ เกิดระบบและกลไก สำหรับรองรับ การเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ และ เหตุการณ์ทางสุขภาพที่ผิดปกติ มีระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า มีมาตรการแนวทางการดำเนินงานและเทคโนโลยีเพื่อควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ มีหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักที่ชัดเจน และมีเครือข่ายการดำเนินงานที่บูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๒ มีหน่วยปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขในด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพเกิดขึ้นในทุกระดับ มีระบบบริหารจัดการ ที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาโรคและภัยสุขภาพได้อย่างทัน่วงที่และเหมาะสม

๕.๓ กลวิธีและมาตรการ

๕.๓.๑ มอบหมายหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและวิเคราะห์โรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ของประชาชน ครอบคลุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ โรคและภัยสุขภาพที่มีอยู่เดิมและกลับมาเป็นปัญหาใหม่ โรคและภัยสุขภาพที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเพิ่มมากขึ้น และโรคและภัยสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นใหม่ได้ พยากรณ์การเกิดโรค และเสนอแนะมาตรการ และแนวทางในการป้องกันควบคุม และแก้ไขปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่เหล่านี้

๕.๓.๒ จัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ในการประมวลสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ ที่ส่งผลกระทบในระดับประเทศ และนำเสนอต่อคณะกรรมการที่มีบทบาทหน้าที่ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในระดับชาติ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานป้องกันควบคุม และแก้ไขปัญหาย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการติดตามและประเมินผล

๕.๓.๓ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของระบบ ซึ่งส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงาน เฝ้าระวัง ป้องกันควบคุม และแก้ไขปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๕.๓.๔ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการในการตอบโต้ปัญหาโรคและภัยสุขภาพในภาวะฉุกเฉิน ครอบคลุมระดับชาติ เขต จังหวัด และพื้นที่ จัดการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ล่วงหน้า และสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นให้เพียงพอ เช่น เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ งบประมาณ รวมทั้งการพัฒนา ศักยภาพห้องปฏิบัติการ และจัดตั้งระบบการสั่งการเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ

๕.๓.๕ ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และระหว่างประเทศ ในการเตรียมความพร้อมและดำเนินการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินปัญหาโรคและภัยสุขภาพ อย่างบูรณาการทุกภาคส่วน

๕.๔ ผลกระทบเชิงบวก

ประเทศมีระบบและกลไกรองรับโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ และการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เข้มแข็ง ลดผลกระทบจากโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ และสามารถจัดการกับภาวะฉุกเฉินปัญหาโรคและภัยสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการรองรับการพัฒนาประเทศและการเข้าสู่ความเป็นสากลระดับภูมิภาคอาเซียน มีการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาโรคและภัยสุขภาพ และปัญหาสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องของแบบองค์รวม ร่วมกับทุกภาคส่วน และประชาชนมีความมั่นใจในระบบการทำงานของรัฐบาล

๕.๕ ผลกระทบเชิงลบ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีความสับสนกับระบบการทำงานระหว่างกลไกเดิมที่ดำเนินการในภาวะปกติกับกลไกตอบสนองต่อปัญหาโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ เนื่องจากการจัดการปัญหาใหม่เหล่านี้ จะมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน เพื่อป้องกันปัญหาผลกระทบเชิงลบเหล่านี้ จึงควรมีการทบทวนบทบาทหน้าที่และภารกิจของหน่วยงานต่างๆ ไม่ให้ทับซ้อนกัน และให้สนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้แต่ละหน่วยงานปฏิบัติได้อย่างคล่องตัว และสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๕.๖ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ

ประชาชนจะได้รับการดูแลสุขภาพ และการจัดการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาใหม่ รวมทั้งการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินปัญหาโรคและภัยสุขภาพ ที่มีมาตรฐาน เป็นไปอย่างรวดเร็ว และคุณภาพสามารถลดการเจ็บป่วย ลดการเสียชีวิต ช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๕.๗ ตัวชี้วัด

๕.๗.๑ จำนวนการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ในประเทศไทยสามารถควบคุมได้ ไม่เกิด second generation

๕.๗.๒ ร้อยละของโรคและภัยสุขภาพที่มีอยู่เดิมและกลับมาเป็นปัญหาใหม่ เช่น มาลาเรียดื้อยา วัณโรคดื้อยา ตับอักเสบบางไวรัส ไม่เกินอัตราที่กำหนด

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับระบบการป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพของประเทศ

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในระบบสาธารณสุขของประเทศเพื่อให้มีศักยภาพ ทักษะ และสามารถดำเนินงานในระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นบุคลากรที่ช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในการบริหารจัดการแผนงานป้องกันควบคุมโรค เพิ่มความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในการดำเนินงานตามระบบเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ นำไปสู่การมีสุขภาพดีของประชาชน

การพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมและบูรณาการแผนพัฒนากำลังคนตามที่กำหนดไว้ในมาตรการ หมายความว่ารวมถึง การสรรหาและการพัฒนาบุคลากรในระบบสาธารณสุขในส่วนที่เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพทั้งด้านวิชาการ และบริหารจัดการ ให้เป็นผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม

มีจำนวน และความสามารถเพียงพอต่อการดำรงไว้ซึ่งความเชี่ยวชาญด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ รวมทั้งได้รับการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

๖.๑ วัตถุประสงค์

๖.๑.๑ เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถรองรับการดำเนินงานในระบบเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ และสามารถดำเนินงานตามภารกิจให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด

๖.๑.๒ เพื่อพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ในระบบสุขภาพของประเทศ

๖.๑.๓ เพื่อให้เกิดระบบการถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่น และดำรงไว้ซึ่งความเชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๖.๒ เป้าหมายการพัฒนา

๖.๒.๑ บุคลากรในระบบสุขภาพทุกระดับมีความรู้ ทักษะ และศักยภาพด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ สามารถดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒.๒ มีผู้เชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างเพียงพอต่อระบบสุขภาพของประเทศ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๖.๓ กลวิธีและมาตรการ

๖.๓.๑ พัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมและบูรณาการแผนพัฒนากำลังคนด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

๖.๓.๒ สนับสนุนการผลิตและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการวิจัยพัฒนา ด้านระบาดวิทยา ด้านการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ ด้านการจัดการแผนงานควบคุมโรค และด้านอื่นๆ ที่จำเป็น ตลอดจนการกระจายและธำรงรักษาบุคลากรให้อยู่ในระบบสุขภาพให้เพียงพอ

๖.๓.๓ ทำข้อตกลงกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรเฉพาะสาขาเพื่อป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๖.๓.๔ พัฒนาเครือข่ายและกลไกการสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในทุกระดับอย่างเป็นระบบ

๖.๓.๕ ติดตามและประเมินผลการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับระบบการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ

๖.๔ ผลกระทบในทางบวก

ระบบเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ มีบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงไว้ซึ่งความเชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคในทุกหน่วยงาน

๖.๕ ผลกระทบในทางลบ

งบประมาณที่เพิ่มขึ้นจากจำนวนอัตรากำลังที่ต้องเพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการธำรงรักษาบุคลากร เพื่อรองรับระบบเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๖.๖ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ

ความเชื่อมั่นของประชาชน ที่จะได้รับการดูแลสุขภาพและการป้องกันควบคุมโรค จากบุคลากรสาธารณสุขที่ได้รับการพัฒนาในระบบเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ที่มีคุณภาพของประเทศไทย ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนสร้างสุขภาวะของประชาชนโดยรวม

๖.๗ ตัวชี้วัด

๖.๗.๑ ร้อยละของบุคลากรที่มีสมรรถนะความเชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๖.๗.๒ สัดส่วนบุคลากรทางด้านเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพต่อประชากรเพิ่มขึ้น